នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ : ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជតក
ដាក់ទៅ : អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
ថ្ងៃដាក់ : ថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣
ភាគីអ្នកដាក់ : សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម : អង់គ្លេស

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 23-Apr-2013, 11:48
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ: សាធារណៈ/Public

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំការបញ្ជាប់ជាបន្ទាន់ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឲ្យចេញសេចក្តីសម្រេចដែលមានសម្អាងហេតុស្តីពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង០០២

អ្នកដាក់ឯកសារ:
សហព្រះរាជអាជ្ញា:
លោកស្រី ជា លាង
លោក Andrew CAYLEY

អ្នកទទួលឯកសារ:
អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល:
ចៅក្រម គង់ ស្រិម, ប្រធាន
ចៅក្រម A. KLONOWIECKA-MILART
ចៅក្រម សោម សិរីវឌ្ឍ
ចៅក្រម C. N. JAYASINGHE
ចៅក្រម ម៉ុង មុន្នីចរិយា
ចៅក្រម យ៉ា ណារិន
ចៅក្រម Florence Ndepele MUMBA

ចម្លងជូន:
សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី:
ពេជ អង្គ
Elisabeth SIMONNEAU FORT

ជនជាប់ចោទ:
នួន ជា
ខៀវ សំផន

មេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ:
លោក សុន អរុណ
លោក Michiel PESTMAN
លោក Victor Koppe
លោក គង់ សំអុន
លោកស្រី Anta GUISSÉ
លោក Arthur VERCKEN
លោក Jacques VERGÈS

I. សេចក្តីផ្តើម

១. អនុលោមតាមវិធាន១០៤, ១០៥, ១០៦(២) និង ១០៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (“វិធាន”)[1] សហព្រះរាជអាជ្ញាដាក់សំណើនេះ (“សំណើ”) សុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល (“អង្គជំនុំជម្រះ”)[2] បង្គាប់ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ទុកជាកិច្ចការមួយបន្ទាន់បំផុត ឲ្យផ្តល់សេចក្តីសម្រេចដែលមានសំអាងហេតុចំពោះសេចក្តីសម្រេចផ្ទាល់មាត់ដោយសង្ខេបរបស់ខ្លួន ស្តីពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង ០០២ (“សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់”)[3]។ ជាសង្ខេប សហព្រះរាជអាជ្ញា មានទឡ្ហីករណ៍ចំនួនពីរចំពោះសំណើនេះ។

២. **ទីមួយ** សំណើនេះអាចទទួលយកបានបើតាមការអនុវត្តយុត្តាធិការដែលមានជាប់មកជាមួយស្រាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះ ទៅលើការបកស្រាយនៃសេចក្តីសម្រេចពីមុនរបស់ខ្លួន ចំពោះមោឃភាពនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង០០២ (“សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗទាក់ទងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី”)[4] និងតម្រូវការនៃការធានាចំពោះការគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌ឲ្យបានល្អ ឬផ្ទុយពីនេះ សំណើអាចទទួលយកបានផ្អែកលើវិធាន ១០៤(៤)(ក) (**វាក្យខណ្ឌ III**)។

៣. **ទីពីរ** ការខកខានរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងការផ្តល់ជូននូវសម្អាងហេតុណាមួយ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយសម្រាប់សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់នេះលើសពីរយៈពេល២១ថ្ងៃ គឺមិនសមហេតុផលទេនៅក្នុងកាលៈទេសៈ និងឱកាសទាំងនេះដែលមានការខូចខាតយ៉ាងខ្លាំងចំពោះសហព្រះរាជអាជ្ញា និងភាគីដទៃទៀត (**វាក្យខណ្ឌ IV**)។ ភាគីទាំងអស់ត្រូវបានគេបដិសេធនូវលទ្ធភាពទទួលទាន់ពេលវេលានូវគោលជំហរផ្លូវច្បាប់របស់ពួកគេរៀងៗខ្លួន ស្តីពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង០០២នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ ដូច្នេះ សិទ្ធិប្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងរបស់ភាគីដទៃទៀត ក៏ត្រូវបានគេធ្វើឲ្យទៅជាគ្មានន័យ ឬត្រូវធ្វើឡើងដោយឆាប់ៗ ដោយសារៈ (i) ពេលវេលាកាន់តែខ្លីទៅៗបណ្តាលមកពីសវនាការនេះត្រូវបានបំបែកដែលធ្វើឲ្យមានបុរេនិវត្តិ៍យនៅពេលបញ្ចប់។ (ii) ក្របខណ្ឌពេលវេលារយៈពេលបីខែដែលបានផ្តល់ដោយវិធាន១០៨ (*៤ស្ទួន*)សម្រាប់សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ និង

---

[1] អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា, វិធានផ្ទៃក្នុង (វិសោធនកម្មលើកទី៨), ដែលបានកែសម្រួលនៅថ្ងៃទី៣ សីហា ២០១១ (“វិធាន”)។

[2] E163/5 សេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីសេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដែលស្នើសុំដាក់បញ្ចូលទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មបន្ថែម ទៅក្នុងវិសាលភាពនៃការជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ (ឯកសារ E163) និងពេលវេលាកំណត់នៃការដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់ការពិភាក្សាដេញដោលពាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់ជាធរមាន, ៨ តុលា ២០១២ (“សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់”)។

[3] E1/176.1 ប្រតិចារឹក, ២៩ មីនា ២០១៣, ទំព័រទី២ បន្ទាត់ទី២១ ដល់ទំព័រទី៤ បន្ទាត់ទី១៧។

[4] E163/5/1/13 សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាប្រឆាំងនឹង សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីវិសាលភាពនៃសំណុំរឿងលេខ ០០២/០១, ៨ កុម្ភៈ ២០១៣ (“សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗទាក់ទងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី”)។

(iii) ជាលទ្ធផល ការរំពឹងទុកចំពោះការអនុវត្តឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះដំណោះស្រាយណាមួយដែលអាចផ្តល់ជូនទៅលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗនោះ។

II. ប្រវត្តិនីតិវិធី

៤. នៅថ្ងៃទី៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះបានចេញសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗទាក់ទងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ អង្គជំនុំជម្រះបានរកឃើញថា បណ្តឹងសាទុក្ខអាចទទួលយកបានដោយផ្អែកលើទឡ្ហីករណ៍ថា ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានអនុភាពបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតាមវិធាន១០៤(៤)(ក)។ អង្គជំនុំជម្រះតម្រូវឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិចារណាអំពីការបំបែកដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង០០២ ឡើងវិញ ដើម្បីផ្តល់នូវ "ផែនការច្បាស់លាស់ជាក់ស្តែងមួយសម្រាប់ការវិនិច្ឆ័យសេចក្តីលើបទចោទទាំងមូលក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ"[5]។ អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា៖ ប្រសិនបើ "នៅពេលប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទចេះតែដុនដាបទៅ[...] ត្រូវតែផ្តល់យុត្តិធម៌ឲ្យបានប្រសើរជាង តាមរយៈការបញ្ចប់ [សំណុំរឿង០០២] ជាមួយនឹងការចេញសាលក្រម [...] យ៉ាងហោចណាស់ លើការជំនុំជម្រះតូចមួយនៃផ្នែកខ្លះៗនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ" ថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគប្បី "បញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ និងផ្តល់ការពិចារណាឲ្យបានសមស្របទៅលើការតំណាងសមហេតុផលនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ទៅជាការជំនុំជម្រះតូចជាងនេះ"[6]។

៥. ថ្ងៃទី១២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញអនុស្សរណៈមួយដោយកំណត់ការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ស្តីពីសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗទាក់ទងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីថា៖ "ផលវិបាកភ្លាមៗនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់ អជតក នេះគឺថា សំណុំរឿង០០២ មិនត្រូវបានកំណត់វិសាលភាពទៀតទេ ហើយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បច្ចុប្បន្នមិនអាចដំណើរការចេញសាលក្រមលើសំណុំរឿង០០២ បានទេ រហូតទាល់តែផ្នែកអង្គហេតុ និងបទចោទចោទប្រកាន់ទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយនៃសំណុំរឿង ០០២ ទាំងមូលត្រូវបានជម្រះ"[7]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបន្ថែមទៀតថាខ្លួន "នឹងចេញសេចក្តីសម្រេចដោយមានសម្អាងហេតុពេញលេញមួយ ទាក់ទិននឹងវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/០១ ឲ្យបានឆាប់រហ័ស

---

[5] E163/5/1/13 *ក្នុងឯកសារដដែលដូចខាងលើ*, កថាខណ្ឌទី៥០។

[6] E163/5/1/13 *ដដែលដូចខាងលើ* ។

[7] E163/5/1/13/1 អនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពី៖ ការណែនាំដល់ភាគីនានា ដោយសារតែមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង ០០២/១ (ឯកសារ E163/5/1/13), ១២ កុម្ភៈ ២០១៣ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២។

បន្ទាប់ពី [សវនាការផ្ទាល់មាត់ដែលបានកំណត់ពេលរួច] ដោយពិចារណាទៅលើសារណារបស់ភាគី និងគោលការណ៍នានា ដែលមាននៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ អជតក"[8]។

៦. នៅថ្ងៃទី១៤-១៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបើកសវនាការផ្ទាល់មាត់ ស្ដីពីបញ្ហានៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ ដោយអញ្ជើញឱ្យមានការដាក់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានផ្សេងៗរបស់ភាគី ទាក់ទងនឹងដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងពេលអនាគត ដោយផ្អែកទៅលើមូលដ្ឋាននៃសំណួរជាក់លាក់នានា[9]។

៧. នៅថ្ងៃទី២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រកាសនៅក្នុងតុលាការថា៖ "ចំពោះសម្អាងហេតុដែលនឹងគូសបញ្ជាក់អំពី សេចក្ដីសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ខ្លួននោះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង ០០២ ដោយអនុលោមតាមវិធាន៨៩*ស្ទួនពីរ* ដោយការកំណត់វិសាលភាពនៃសំណុំរឿង ០០២/០១ ចំពោះបទចោទនានាដែលជាប់ទាក់ទងនឹងការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ ដំណាក់កាលទី១ និងទី២ និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សទួលពោធិ៍ជ្រៃ"[10]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក៏បានបញ្ជាក់ផងដែរថា សម្អាងហេតុសម្រាប់សេចក្ដីសម្រេចនោះ នឹងមានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាបន្តជាបន្ទាប់ "ក្នុងពេលឆាប់ៗតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន"[11]។ នៅថ្ងៃដដែល សហព្រះរាជអាជ្ញាបានធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់ ដោយស្នើសុំឱ្យគាត់បញ្ជាក់ថានៅពេលណា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនឹងចេញសម្អាងហេតុអំពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង ០០២[12]។ ក្នុងនាមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់បានឆ្លើយតបថា សម្អាងហេតុនឹងផ្ដល់ជូន "ក្នុងពេលឆាប់ៗនេះតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន" ដោយមានការសង្កេតថា ដំណើរការបកប្រែ និងការកែសម្រួល ព្រមទាំងភាពមិនអាចរកបានជាសក្ដានុពលនៃបុគ្គលជាតិ ជាការលំបាកក្នុងការប៉ាន់ស្មានថានៅពេលណាទើបសេចក្ដីសម្រេចដែលមានសម្អាងហេតុនឹងអាចចេញបាន[13]។

៨. ថ្ងៃទី៥ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានដាក់សំណើមួយដោយស្នើឱ្យមានការបញ្ជាក់បំភ្លឺពីភាពអាចរកបាននៃសម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ចំពោះកថាខណ្ឌនានានៃដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលបានកែសម្រួលឡើងវិញ ត្រឹមថ្ងៃទី១២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ - ឬដោយសារធនធាននៃការបកប្រែមិនទាន់អាចរកបានក្នុងពេលចូលឆ្នាំខ្មែរ - សូមស្នើឱ្យផ្ដល់សម្អាង

---

[8] E163/5/1/13/1 *ដដែលដូចខាងលើ*, កថាខណ្ឌទី៥។

[9] E163/5/1/13/1 *ដដែលដូចខាងលើ*។

[10] E1/176.1 ប្រតិចារឹក,កំណត់សម្គាល់ខាងដើម ៣, ត្រង់ទំព័រទី៤, បន្ទាត់ទី១៣ ដល់ ១៧។

[11] E1/176.1 *ដដែលដូចខាងលើ* ទំព័រទី២ បន្ទាត់ទី២១ ដល់ទំព័រទី៤ បន្ទាត់ទី១៧។

[12] អ៊ីម៉ែលពីសហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ផ្ញើជូនមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់, ២៩ មីនា ២០១៣។

[13] អ៊ីម៉ែលពីមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់ ផ្ញើជូនគូភាគី, ២៩ មីនា ២០១៣។

ហេតុលាយលក្ខណ៍អក្សរមកភាគី តែមួយភាសាផ្លូវការសិន ដោយគិតត្រឹមកាលបរិច្ឆេទនេះ[14]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំបានឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើសុំនេះទេ។

៩. ថ្ងៃទី៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សីក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បញ្ជាក់អះអាងអំពីកថាខណ្ឌនានានៃដីកាដំណោះស្រាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង០០២/០១ ដែលកើតចេញពីសេចក្តីសម្រេចនេះថាតើ វាដូចគ្នានឹងដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដើមដែរឬទេ[15]។ មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់ បានឆ្លើយតបនៅថ្ងៃទី៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ដោយបញ្ជាក់អះអាងថា វិសាលភាពនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ពិតណាស់គឺដូចគ្នានឹងអ្វីដែលបានកំណត់ពីមុន[16]។

១០. ថ្ងៃទី១៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ជាថ្មីម្តងទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញារង បានស្នើបញ្ជាក់ពីបច្ចុប្បន្នភាពនៃពេលវេលានៃការដាក់សេចក្តីសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនេះទៅក្នុងសំណុំរឿង[17]។ មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់ បានឆ្លើយតបនៅថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ បញ្ជាក់ថាបច្ចុប្បន្នភាព "មិនអាច" ផ្តល់ជូនបានទេ "ក្រៅពីអាចនិយាយបានថា វាមិនយូរពេកនោះឡើយ"[18]។

III. យុត្តាធិការ និង ភាពអាចទទួលយកបាន

ក. សំណើនេះអាចទទួលយកបានដោយការអនុវត្តនូវយុត្តាធិការ ដែលមានជាប់មកជាមួយស្រាប់

១១. ក្នុងនាមជាស្ថាប័នតុលាការសម្រាប់បណ្តឹងសាទុក្ខមួយ អង្គជំនុំជម្រះនេះមានយុត្តាធិការជាប់មកជាមួយស្រាប់ទៅលើបញ្ហានានាដែលមានវិសាលភាពទូលំទូលាយ ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការកំណត់សម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ។ វិធានផ្ទៃក្នុងបានចែងយ៉ាងច្បាស់ស្តីពីការប្រគល់អំណាចឲ្យក្នុងការបើកធ្វើសវនាការស្តាប់ចម្លើយដោយផ្ទាល់មាត់[19] ដើម្បីទទួលយកនូវភស្តុតាងបន្ថែម[20] ហើយនិងដើម្បីធ្វើការកែប្រែបទល្មើសដែលបានចោទប្រកាន់[21]។

---

[14] E264/4 សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំការបញ្ជាក់អំពីភាពអាចរកបាននៃសម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលបានកែសម្រួលឡើងវិញ, ៥ មេសា ២០១៣។

[15] អ៊ីម៉ែលពីសហព្រះរាជអាជ្ញារង ផ្ញើជូនគូភាគី, ៧ មេសា ២០១៣។

[16] អ៊ីម៉ែលពីមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់ ផ្ញើជូនគូភាគី, ៨ មេសា ២០១៣។

[17] អ៊ីម៉ែលពីសហព្រះរាជអាជ្ញារង ផ្ញើជូនគូភាគី, ១៨ មេសា ២០១៣។

[18] អ៊ីម៉ែលពីមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់ ផ្ញើជូនគូភាគី, ១៩ មេសា ២០១៣។

[19] វិធាន១០៩ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[20] វិធាន១០៨(៧) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[21] វិធាន១១០(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលចែងថា៖ "គ្រប់ករណី..."គឺបង្កប់ន័យថា នៅពេលធ្វើការបកស្រាយនូវវិធាន១១០(១)ថា សិទ្ធិនេះគឺលាតសន្ធឹងទៅដល់ទាំង"បញ្ហាទាំងឡាយដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹង[អំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ] *ផង ឬទៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗផង*"។

១២. ប្រព័ន្ធច្បាប់ក្នុងស្រុកនានា ជាសំខាន់ប្រព័ន្ធច្បាប់ទាំងឡាយនៅក្នុងទំនៀមទម្លាប់របស់ប្រព័ន្ធច្បាប់អង់ហ្គ្លេសាក់សុង(Common Law) បានទទួលស្គាល់កាន់តែទូលំទូលាយជាងនេះទៀតអំពីយុត្តាធិការដែលមានជាប់មកជាមួយស្រាប់របស់តុលាការបណ្ដឹងសាទុក្ខនានា ដែលរួមទាំងសិទ្ធិអំណាចក្នុងការបើកធ្វើជាថ្មីឡើងវិញលើបណ្ដឹងសាទុក្ខនានាដែលបានបំពេញរួចចប់សព្វគ្រប់ហើយផង។ តុលាការបណ្ដឹងសាទុក្ខនានានៅប្រទេសអង់គ្លេស និងវេលហ្ស៍[22], នូវ៉ែលហ្សេឡង់[23] និង ហុងកុង (Hong Kong SAR)[24] សុទ្ធតែបានបញ្ជាក់ ឬផ្ដល់ការយល់ព្រមលើទស្សនៈថា តុលាការបណ្ដឹងសាទុក្ខទាំងឡាយសុទ្ធតែមានបង្កប់នូវសិទ្ធិអំណាចសម្រាប់ធ្វើអ្វីៗដែលចាំបាច់ដើម្បីសម្រេចឲ្យបាននូវគោលដៅដ៏សំខាន់ពីរក្នុងការកែតម្រូវនូវសេចក្ដីសម្រេចទាំងឡាយដែលខុស និងធានានូវភាពជឿទុកចិត្តរបស់សាធារណជននៅក្នុងការគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌ ដែលនៅក្នុងនោះរួមទាំងចំណាត់ការពិសេសឲ្យបើកធ្វើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្ដីជាថ្មីឡើងវិញ ដែលបានធ្វើការកំណត់សម្រេចរួចហើយផង ក្នុងករណីបើសិនជាត្រូវបាន "រកឃើញយ៉ាងច្បាស់ថាភាពអយុត្តិធម៌ណាមួយបានកើតឡើង ហើយពុំមានដំណោះស្រាយតាមផ្លូវច្បាប់ណាមួយជាជំនួសដ៏មានប្រសិទ្ធភាពទេនោះ"[25]។ នីតិកម្មដែលសម្រាប់គ្រប់គ្រងកិច្ចដំណើរការរបស់តុលាការបណ្ដឹងសាទុក្ខនានា នៅក្នុងប្រទេសកាណាដា[26] និងប្រទេសកេនយ៉ា[27] ក្នុងចំណោមបណ្ដាប្រទេសជាច្រើនផ្សេងទៀត បានទទួលស្គាល់នូវពាក្យពេចន៍ដ៏ទូលំទូលាយថា តុលាការទាំងឡាយបែបនេះ មានយុត្តាធិការទៅលើគ្រប់បញ្ហាទាំងអស់ដែលចាំបាច់ ឬជាការចៃដន្យដើម្បីធ្វើសវនាការ ឬការកំណត់សម្រេចលើបណ្ដឹងសាទុក្ខណាមួយ។

១៣. នៅក្នុងកំរិតអន្តរជាតិ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការ ICTY បានសម្រេចថា យុត្តាធិការដែលមានជាប់មកជាមួយស្រាប់បែបនេះ រួមមាន ប៉ុន្តែមិនកំរិតត្រឹមតែសិទ្ធិអំណាចក្នុងការកំណត់សម្រេចលើវិសាលភាពនៃយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះខ្លួនឯងផ្ទាល់នោះទេ ("សមត្ថកិច្ចនៃសមត្ថកិច្ច)[28]។ តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ[29], តុលាការដែលប្រទេសអៀរ៉ង់ និងសហរដ្ឋអាមេរិក

---

[22] ករណីរឿងក្ដីរបស់ *Taylor& Anor ទល់នឹង Lawrence & Anor* [២០០៣], សំណុំរឿងលេខ QB 528, តុលាការកំពូល (សាលាឧទ្ធរណ៍ (ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី) ចុះថ្ងៃទី០៤ កុម្ភៈ ២០០២។

[23] ករណីរឿងក្ដីរបស់ *R ទល់នឹង Smith* [២០០៣] សំណុំរឿងលេខ 3 NZLR 617 (សាលាឧទ្ធរណ៍) ចុះថ្ងៃទី១៩ ធ្នូ ឆ្នាំ២០០២។

[24] ករណីរឿងក្ដីរបស់ *Hong Kong SAR ទល់នឹង Tin"s Label Factory* [២០០៩] ផ្នែកទី៩, សំណុំរឿងលេខ 8 [សាលាឧទ្ធរណ៍ចុងក្រោយ] ត្រង់កថាខណ្ឌទី៥៣-៥៦, ចុះថ្ងៃទី ៥ ធ្នូ ២០០៨។

[25] *ករណីរឿងក្ដីរបស់ Taylor ទល់នឹង Lawrence*, កំណត់សម្គាល់ខាងដើម ២២,កថាខណ្ឌ ៥៥។

[26] ច្បាប់លក្ខន្តិកៈរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍, *លក្ខន្តិកៈនៃ Saskatchewan [2000]*, ជំពូក. Ch. C-42.1 (ប្រទេសកាណាដា)។

[27] *ច្បាប់ស្ដីពីយុត្តាធិការសំរាប់បណ្ដឹងសាទុក្ខ* [2009] Ch. 9, s. 3(2) (ប្រទេសកេនយ៉ា)។

[28] *ករណីរឿងក្ដីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Dusko Tadić*, សំណុំរឿងលេខ IT-94-1, សេចក្ដីសំរេចលើញត្តិរបស់មេធាវីការពារក្ដីសុំប្ដឹងឧទ្ធរណ៍លើបញ្ហាបន្ទាន់បង្ខំស្ដីពីយុត្តាធិការ, ចុះថ្ងៃទី២ តុលា ១៩៩៥ ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៧ -១៨។

[29] លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការយយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៤ តុលា ១៩៤៥, មាត្រា៦០។ វិធានផ្ទៃក្នុងរបស់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី០១ កក្កដា ១៩៧៨, មាត្រា៩៨។

ទាមទារ[30], អតីតតុលាការរដ្ឋបាលនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ[31] តុលាការសិទ្ធិមនុស្សសម្រាប់ទ្វីបអឺរ៉ុប[32], តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអន្តរទ្វីបអាមេរិកាំង[33] និងតុលាការទ្វីបអាហ្វ្រិកស្តីពីសទ្ធិមនុស្សនិងសិទ្ធិប្រជាពលរដ្ឋ[34] សុទ្ធតែបានទទួលនូវយុត្តាធិការដែលមានជាប់មកជាមួយស្រាប់ ឬយុត្តាធិការដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃសន្និសញ្ញា ដើម្បីធ្វើការបកស្រាយអំពីសេចក្តីសម្រេចនានារបស់ខ្លួន។ គឺដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានច្បាប់ដូចគ្នានេះ ហើយដែលប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងពេលថ្មីៗនេះបានចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិនៅក្នុងរឿងក្តីស្តីពី *ប្រាសាទព្រះវិហារ*[35]។

១៤. នៅក្នុងករណីរឿងក្តីមុននេះរបស់ *Ringeisen* (ឆ្នាំ១៩៧៣) តុលាការសិទ្ធិមុស្សរបស់ទ្វីបអឺរ៉ុបបានបញ្ជាក់ថាដំណោះស្រាយតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីធ្វើការបកស្រាយនោះគឺការអនុវត្តនូវយុត្តាធិការមានជាប់មកជាមួយស្រាប់ ដែលខុសគ្នាពីដំណោះស្រាយតាមផ្លូវច្បាប់តាមរយៈការប្តឹងសាទុក្ខ៖

> *សំណើសុំដើម្បីឲ្យធ្វើការបកស្រាយណាមួយ គឺវាមិនបង្កើតបានតាមបែបណាមួយ ទៅជាបណ្តឹងសាទុក្ខមួយបែបនេះដោយសារតែសំណើនោះបានជូនទៅតុលាការផ្ទាល់តែម្តង។ ក្នុងការពិចារណាលើសំណើនេះ គឺតុលាការបានអនុវត្តនូវឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដែលមានជាប់មកជាមួយស្រាប់ ៖ តុលាការមិនធ្វើអ្វីតទៅទៀតក្រៅពីបញ្ជាក់បំភ្លឺអំពីនិយមន័យ និងវិសាលភាពដែលខ្លួនមានបំណងចង់ផ្តល់ឲ្យទៅដល់សេចក្តីសម្រេចមួយកាលពីមុន ដែលបានចេញដោយការគិតគូរពិភាក្សារបស់ខ្លួនផ្ទាល់ដែលកំណត់បញ្ជាក់ថា បើសិនជាត្រូវការចាំបាច់តាមដូចដែលខ្លួនបានសម្រេចដែលមានអំណាចចាប់បង្ខំឲ្យអនុវត្ត។ អាស្រ័យហេតុនេះសិទ្ធិអំណាចបែបនេះ គឺមិនមានផ្លូវថាមិនអាចផ្ទុះផ្ទារគ្នាបានជាមួយនឹងមាត្រា៥២ ឬ ជាងនេះទៅទៀតជាមួយនឹងមាត្រា៥៤ ដែលធ្វើឲ្យគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការត្រួតមើលលើការអនុវត្តដីការបស់តុលាការ*[36]។

---

30 សូមអាន ឧទាហរណ៍ដូចជា *ករណីរឿងក្តីរបស់ Ford Aerospace and Communications Corporation* (១៩៨៦), សំណុំរឿងលេខ12 Iran-US CTR 305។

31 ករណីរឿងក្តីរបស់ *Crawford* និងគូកន (១៩៥៥) UNAT 61, ត្រង់ទំព័រ 355។ ករណីរឿងក្តីរបស់ *Khalil* (២០០០) UNAT *973 សាលក្រម,* ត្រង់ទំព័រ៣។

32 សូមអាន ឧទាហរណ៍ដូចជា *ករណីរឿងក្តីរបស់ Ringeisen ទល់នឹង ប្រទេស Austria* (ការបកស្រាយ), ពាក្យសុំលេខ 2614/65, សាលក្រមចុះថ្ងៃទី, មិថុនា ១៩៧៣។

33 អនុសញ្ញាអាមេរិក ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស, មាត្រា៦៧។ វិធានស្តីពីនីតិវិធីរបស់ IACHR, មាត្រា៥៩។ សូមមើល ឧទាហរណ៍ *រឿងក្តី ក្មេងស្រីយៀន និងបូស៊ីកូ ទល់នឹង សាធារណៈរដ្ឋដូមីនីកែន, សាលក្រម,* ២៣ វិច្ឆិកា ២០០៦។

34 ពិធីសារនៃធម្មនុញ្ញអាហ្វ្រិក ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងសិទ្ធិប្រជាជនអំពីការបង្កើតតុលាការអាហ្វ្រិកស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងសិទ្ធិប្រជាជន, មាត្រា ២៨(៤)។

35 សូមមើល *សំណើសុំបកស្រាយសាលក្រម ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៦២ ក្នុងករណីរឿងក្តីប្រាសាទព្រះវិហារ (កម្ពុជា ទល់នឹងថៃ)* (កម្ពុជា ទល់នឹងថៃ), *ពាក្យសុំរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា,* ២៨ មេសា ២០១១ ត្រង់កថាខណ្ឌទី១។ សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ (ICJ) លេខ ២០១២/៣៦ "តុលាការនឹងបើកសវនាការជាសាធារណៈ ចាប់ពីថ្ងៃទី១៥ ដល់១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣", ២៩ វិច្ឆិកា ២០១២។

36 *Ringeisen ទល់នឹង ប្រទេសអូទ្រីស* (ការបកស្រាយ) ពាក្យសុំលេខ 2614/65, *សាលក្រម,* ២៣ មិថុនា ១៩៧៣ ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៣។

១៥. ហេតុដូចនេះ អង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់ទុកដោយត្រឹមត្រូវថាការទទួលយកនូវបណ្តឹងដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានច្បាប់ដូចគ្នាតែមួយថាជា ការសម្រេចបញ្ចប់របស់ខ្លួននៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ជាជាងថាជាបណ្តឹងសាទុក្ខថ្មីមួយ ដែលមានសិទ្ធិធ្វើ បណ្តឹងដោយខ្លួនឯង។ សំណើនេះគឺជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងមធ្យោបាយ និងក្របខណ្ឌពេលវេលាសម្រាប់អនុវត្តនូវសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងការផ្តល់ជូនអំពីមូលហេតុគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់នេះ ដែលបញ្ហាទាំងពីរនេះបានលើកឡើងដោយផ្ទាល់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[37]។

១៦. អាស្រ័យដោយមូលហេតុខាងលើនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើដោយគោរពថា សូមឱ្យទទួលយកនូវសំណើនេះនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃយុត្តាធិការដែលមានជាប់មកជាមួយស្រាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះនេះ ថាជាតុលាការបណ្តឹងសាទុក្ខមួយដែលស្ថិតនៅកំពូលខ្ពស់ជាងគេបំផុតទៅលើការបកស្រាយអំពីសេចក្តីសម្រេចនានារបស់ខ្លួន ជាពិសេសទៅលើសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីចុះថ្ងៃទី៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣។

ខ. ជាជម្រើសម្យ៉ាងទៀត សំណើនេះអាចទទួលយកបាន ដោយអនុលោមតាម វិធាន១០៤(៤)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង

១៧. ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះនេះធ្លាប់បានសម្រេចកន្លងមកហើយថា ខ្លួនមានយុត្តាធិការក្នុងការសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗអំពី "កំហុសដែលគេអាចយល់បាននៅក្នុងការអនុវត្តនូវឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលនាំឱ្យខូចខាតដល់សិទ្ធិរបស់ដើមបណ្តឹងសាទុក្ខ"[38]។ បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អំពីសេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបានសម្រេចថា អាចទទួលយកបានដោយអនុលោមតាមវិធាន១០៤(៤)(ក)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ពីព្រោះវិធាននោះ "ធានាថាមានទីកន្លែងសម្រាប់ប្តឹងសាទុក្ខ បើសិនជាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបានបញ្ចប់ដោយពុំបានឈានទៅដល់ការចេញសាលក្រមមួយ ហើយដែលហេតុដូចនេះ ពុំមានឱកាសក្នុងការប្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចនេះ" ហើយ "ការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿងលេខ ០០២ នៅក្នុងការជំនុំជម្រះក្តីដាច់តែឯង គឺជៀសមិនរួចពីស្ថានភាពដំណើរការនីតិវិធីដែល

[37] E163/5/1/13 សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗទាក់ទងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, កំណត់សំគាល់*ខាងដើម* លេខ៤ ត្រង់កថាខណ្ឌទី៤១, ៥០។

[38] E163/5/1/13 *ដដែលដូចខាងលើ,* ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៣។

ទាក់ទងទៅនឹងបទចោទប្រកាន់ផ្សេងៗដែលស្ថិតនៅក្រៅពីវិសាលភាពនៃសំណុំរឿងលេខ០០២/០១ ត្រូវបានផ្អាកដោយប្រសិទ្ធភាព”[39]។

១៨. អង្គជំនុំជម្រះនេះបានរំលឹកឡើងវិញថា “សេចក្តីសម្រេចណាមួយក៏ដោយរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង”-ទោះបីជាលើខ្លឹមសារ ឬនីតិវិធី- ដែលចាត់ចូលនៅក្នុងវិសាលភាពនៃប្រភេទណាមួយក្នុងចំណោមប្រភេទទាំងបួនដែលស្ថិតនៅក្រោមវិធាន១០៤(៤)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង គឺជាប្រធានបទនៃការធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ ហើយដែលអាចត្រឡប់បញ្ច្រាស់មកវិញបាន បើសិនជានៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗនេះ *ក្នុងចំណោមអ្វីៗជាច្រើនទៀត* មានកំហុសដែលគេអាចយល់ដឹងបាននៅក្នុងការអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានបណ្តាលឲ្យមានការខូចខាតដល់សិទ្ធិ ឬផលប្រយោជន៍របស់ដើមបណ្តឹងសាទុក្ខ”[40]។ ដូចដែលបានចែងខាងក្រោមនេះ ការអនុវត្តរបស់សាលាដំបូងនូវឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដើម្បីចេញសេចក្តីសម្រេចមួយលើសេចក្តីសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយផ្ទាល់មាត់ ដោយពុំមានការវែកញែកហេតុផល ហើយដែលបន្ទាប់មកទៀត ពន្យារពេលនៅក្នុងការចេញសេចក្តីសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ក្នុងរយៈពេលមួយដែលមិនសមហេតុផល នៅក្រោមកាលៈទេសៈផ្សេងៗ ជាពិសេសដោយសារតែ “សារៈសំខាន់នៃរាល់បញ្ហាទាំងអស់ជារួមដែលស្ថិតនៅចំពោះមុខ”[41] គឺគ្រាន់តែជាការអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិមួយដែលនាំឲ្យមានការខូចខាតដ៏ធ្ងន់ធ្ងរដល់សិទ្ធិ ឬផលប្រយោជន៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាតែប៉ុណ្ណោះ។

IV. **អង្គសេចក្តី**

ក. លក្ខខណ្ឌគតិយុត្តិនៃសម្អាងហេតុនានាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមិនធានាថា ត្រូវតែមានសម្អាងហេតុវែងជាពិសេស ឬសម្អាងហេតុដែលស្មុគស្មាញនោះទេ

(I) ច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ

១៩. ច្បាប់ជាធរមានស្តីពីសេចក្តីសម្រេចតាមផ្លូវតុលាការដែលមានសម្អាងហេតុ បានចែងយ៉ាងច្បាស់ថា ស្ថាប័នតុលាការមានភារកិច្ចចេញសេចក្តីសម្រេចដែល *ទម្រង់*របស់វាឆ្លុះបញ្ចាំងពីវិធានការគតិយុត្តដែលមានលក្ខណៈអាជ្ញាបញ្ញា ហើយ*ខ្លឹមសារ*របស់វាត្រូវមានសម្អាងហេតុពេញលេញ។ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះនេះបានផ្តល់សេចក្តីសង្កេតនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខថ្មីមួយរបស់មេធាវីការពារក្តីថា៖

> [...] *ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានលើកឡើងក្នុងឱកាសខុសៗគ្នាថា រាល់សេចក្តីសម្រេចតាមផ្លូវតុលាការទាំងអស់ មិនថាជាសេចក្តីសម្រេចផ្ទាល់មាត់ ឬជាលាយលក្ខណ៍អក្សរឡើយ ត្រូវតែប្រកាន់ខ្ជាប់នូវកាតព្វកិច្ចរបស់តុលាការក្នុងការផ្តល់សម្អាងហេតុគ្រប់គ្រាន់ ចំពោះសេចក្តីសម្រេចទាំងនោះ ដែលជាផលនៃការគោរពសិទ្ធិ*

[39] E163/5/1/13 *ដដែលដូចខាងលើ*, ត្រង់កថាខណ្ឌទី២២។

[40] E163/5/1/13 *ដដែលដូចខាងលើ*, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៣៩។

[41] E163/5/1/13 *ដដែលដូចខាងលើ*, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៣៦។

> *របស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌។ ជាការពិតណាស់ សិទ្ធិទទួលបានសេចក្តីសម្រេចដែលមានសម្អាងហេតុពេញលេញ គឺជាផ្នែកមួយនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះ[42] ។*

សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខជំទាស់នឹងការសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបញ្ជាក់ជាថ្មី និងបំភ្លឺពីសេចក្តីសន្និដ្ឋានទាំងនេះ[43]។

២០. ស្រដៀងគ្នានេះដែរ លក្ខន្តិកៈនានាដែលគ្រប់គ្រងតុលាការ ICC , ICTY និង ICTR តម្រូវឲ្យមានយោបល់ដែលមានសម្អាងហេតុសម្រាប់សេចក្តីសម្រេចតាមផ្លូវតុលាការ[44]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY បានសម្រេចថា សេចក្តីសម្រេចមួយដែលមានសម្អាងហេតុជួយឲ្យធានាបាននូវគោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្សជាសារវ័ន្ត ដែលគ្រប់គ្រងសិទ្ធិរបស់ចុងចោទក្នុងការទទួលបានសវនាការប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍[45]។ ហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង "មានកាតព្វកិច្ចទូទៅមួយក្នុងការបញ្ចេញយោបល់ដែលមានសម្អាងហេតុ"[46] ដែលផ្តល់សម្អាងហេតុគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការវាយតម្លៃរបស់ខ្លួន និង "ថ្លឹងថ្លែងឲ្យបានពេញលេញនូវរាល់កត្តាទាំងអស់"[47]។ "វិសាលភាពនៃការផ្តល់សម្អាងហេតុ [របស់អង្គជំនុំជម្រះ] នឹងផ្អែកទៅតាមកាលៈទេសៈនៃរឿងក្តី"[48]។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ជាអប្បបរមា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវ "ផ្តល់សម្អាងហេតុដើម្បី

---

[42] ឯកសារ **E176/2/1/4** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើសំណើសុំឲ្យចាត់ការជាបន្ទាន់ តាមវិធាន ៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង, ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥ (អត្ថបទដកស្រង់ខាងក្នុងត្រូវបានលុបចោល)។

[43] ឯកសារ **E163/5/1/13** សេចក្តីសម្រេចបណ្តឹងសាទុក្ខ, ជើងទំព័រ ៤ *ខាងលើ* ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣០, ៣៦, ៤១, ៤៤។

[44] សូមមើល លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ចុះថ្ងៃទី២៥ ឧសភា ១៩៩៣, សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខលេខ 827, មាត្រា ២៣, លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ្វ៉ាន់ដា, សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខលេខ 955 ចុះថ្ងៃទី ០៨ វិច្ឆិកា ១៩៩៤, មាត្រា ២២ ; លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម នៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, មាត្រា ៧៤ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៨។

[45] កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និង សិទ្ធិនយោបាយ, មាត្រា ១៤, ឯកសារ 999 U.N.T.S. 171 (ថ្ងៃទី២៣ ខែ មិនា ឆ្នាំ១៩៧៦)។ សូមមើលផងដែរ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Momir Nikolić,* សំណុំរឿងលេខ IT-02-60/1-A, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលផ្តន្ទាទោស (អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY), ថ្ងៃទី ៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៩៦; *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Dragoljub Kunarac,* និងជនផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ IT-96-23 និង IT-96-23/1-A, សាលដីកា (អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY), ថ្ងៃទី ១២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤១។

[46] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Momir Nikolić,* សំណុំរឿងលេខ IT-02-60/1-A, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលផ្តន្ទាទោស (អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY), ថ្ងៃទី៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៦ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៩៦។

[47] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Dragoljub Kunarac,* និងជនផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ IT-96-23 និង IT-96-23/1-A, សាលដីកា (អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY), ថ្ងៃទី ១២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣២៤។

[48] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Thomas Lubanga Dyilo,* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/06 (OA 5), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ លោក Thomas Lubanga Dyilo ជំទាស់នឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ I ដែលមានចំណងជើងថា "សេចក្តីសម្រេចលើកទី១ ទៅលើសំណើរបស់អយ្យការ និងសំណើដែលបានកែប្រែសុំការកោសលុបតាមវិធាន ៨១" (អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICC), ថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២០។

គាំទ្រសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនលើការពិចារណាលើអង្គសេចក្តីដែលពាក់ព័ន្ធ សម្រាប់សេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន”[49]។

(II) **ឧទាហរណ៍**

២១. ដូចបានកត់សម្គាល់ខាងលើរួចមកហើយ តាមរយៈមន្ត្រីច្បាប់ជាន់ខ្ពស់របស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនឹងពិចារណាថាតើ សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខជំទាស់នឹងការសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីអនុញ្ញាតឲ្យមានសេចក្តីសម្រេច “វែង” ឬទេ[50] ហើយថាតើ វាពាក់ព័ន្ធនឹងកាលៈទេសដើម្បីធ្វើយុត្តិកម្មចំពោះការពន្យាពេលឬទេ។ ពុំមានចំណុចណាមួយនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខជំទាស់នឹងការសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលអនុញ្ញាតឲ្យមានសេចក្តីសម្រេចវែងទេ។ បើតាមឧទាហរណ៍ សេចក្តីសម្រេចលើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿង *Mladić* មានចំនួនត្រឹមតែ ១៥ ទំព័រ និងត្រូវបានចេញនៅថ្ងៃទី១៣ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ អនុលោមតាមសំណើរបស់រដ្ឋអាជ្ញានៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១[51]។ ឧទាហរណ៍ពី*រឿងក្តី* *Mladić* បង្ហាញថា សេចក្តីសម្រេចលើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទៅលើដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដែលស្មុគស្មាញនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិអាចធ្វើជាសង្ខេប មានសម្អាងហេតុពេញលេញ និងត្រូវចេញទៅតាមលក្ខណៈមួយដែលមិនអូសបន្លាយកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបំបែកដំណើរការនីតិវិធីឲ្យលើសពីថិរវេលា ២ ខែទៅតាមប្រក្រតីទិនទេ។ មកទល់នឹងពេលនេះ សេចក្តីសម្រេចលើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង00២ ចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃទី២២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ ហើយនៅតែមិនទាន់ដោះស្រាយរួចទៀត បន្ទាប់ពីរយៈពេល ១ឆ្នាំ ៧ខែ បានកន្លងផុតទៅហើយក្តី។

ខ. ការខកខានក្នុងការផ្តល់សម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ បង្កឲ្យមានព្យសនកម្មធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងកាលៈទេសៈនានា

(I) **អង្គហេតុនានាដែលពាក់ព័ន្ធ**

២២. វាមានរយៈពេលជាងពីរខែកន្លះហើយ គិតចាប់តាំងពីអង្គជំនុំជម្រះនេះបានប្រកាសជាសាធារណៈនូវសាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អំពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី នៅថ្ងៃទី៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣។

---

49 *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង µdouard Karemera*, សំណុំរឿងលេខ ICTR-98-44-AR73.1, សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ Mathieu Ngirumpatse ដែលជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងចេញថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២00៨ (អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTR), ថ្ងៃទី ៣0 ខែ មករា ឆ្នាំ ២00៩ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៩ ។

50 សូមមើលកថាខណ្ឌ ២៤ ខាងលើ។

51 *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Ratko Mladić*, សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរួមរបស់អយ្យការដែលសុំបំបែកដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ដើម្បីដំណើរការសវនាការដាច់ពីគ្នា និងសុំកែប្រែដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, សំណុំរឿងលេខ IT-09-92-PT (អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY), ថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១។

វាមានរយៈពេលជាង ២១ថ្ងៃហើយ គិតចាប់តាំងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រកាសអំពីសេចក្ដីសម្រេចធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់លើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី នៅថ្ងៃទី២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣។ សវនាការសម្រាប់សំណុំរឿង ០០២/០១ បានបន្តទៅមុខទៀត ប៉ុន្តែដំណើរការពាក់ព័ន្ធតែនឹងការចោទប្រកាន់ផ្នែកអង្គហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចតែប៉ុណ្ណោះ។ ដោយហេតុថា វិសាលភាពនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាទៅនឹង វិសាលភាពនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីចាប់ពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ មក សេចក្ដីថ្លែងការណ៍ ផ្ទាល់របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបង្ហាញថា សវនាការនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ នាពេលនេះ កំពុងធ្វើការបញ្ចប់យ៉ាងឆាប់រហ័ស។ នៅក្នុងអនុស្សរណៈចុះថ្ងៃទី១៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើកឡើងថា៖

> *"ខណៈពេលដែលចេញសាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ស្ដីពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកំពុងតែជិតនឹងឈានដល់ការបញ្ចប់សំណុំរឿង ០០២/០១។ មានការប៉ាន់ប្រមាណថា មានតម្រូវការចំនួនថ្ងៃសវនាការបន្តិចបន្តួចថែមទៀត ជាមួយនឹងវត្តមានជនជាប់ចោទទាំងបីនាក់ (សេចក្ដីបញ្ជាក់បន្ថែម) ដើម្បីបញ្ចប់សវនាការលើភស្តុតាងនៅក្នុងការជំនុំជម្រះលើកដំបូង"*[52]។

(II) ច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ

២៣. ការខកខានមិនបានផ្ដល់សម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៅក្នុងពេលវេលាសមស្រប មានផលវិបាកធ្ងន់ធ្ងរជាច្រើន សម្រាប់ការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវសិទ្ធិធ្វើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ស្របតាមវិធាន ១០៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១១ ដោយបានទទួលសំណុំរឿង ០០២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងខ្លួនឯងបានសម្រេចតាមច្បាប់ជាធរមានស្ដីពីការពន្យារពេលនៅក្នុងការផ្ដល់នូវសម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដោយយល់ឃើញថា ការពន្យារពេលមួយខែ នៅក្នុងការផ្ដល់សម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ធ្វើឡើងដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ គឺជា "វិការៈផ្នែកនីតិវិធី ដែលជាបឋមបានប៉ះពាល់ដល់សុវត្ថិភាពគតិយុត្តិ និងសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់នៃសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្ដីប្រកបដោយយុត្តិធម៌"[53] ដោយកម្រិតឱកាសក្នុងការរៀបចំការធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានស្ដីពីការបន្តការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន[54]។

---

[52] ឯកសារលេខ E163/5/1/13/1 អនុស្សរណៈផ្ញើជូនភាគីនានា ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ៣ (iii)។

[53] ឯកសារលេខ E50 សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងបន្ទាន់របស់ នួន ជា ខៀវ សំផន និង អៀង ធីរិទ្ធ ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ២៩។

[54] ឯកសារលេខ E50 កថាខណ្ឌ ២៥ ដល់ ២៧។

២៤. នៅក្នុងរឿងក្តី *Hadjianastassiou* (ឆ្នាំ ១៩៩២)[55] តុលាការស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបបានធ្វើការពិចារណាលើការរំលោភជាសក្តានុពលលើការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ ដែលកើតចេញមកពីការខកខានមិនបានផ្តល់សម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរណាមួយ រហូតដល់រយៈពេល ៤៩ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីចេញសេចក្តីសម្រេចផ្ទាល់មាត់រួច ដោយបដិសេធទាំងស្រុងនឹងអ្នកដាក់ពាក្យសុំនូវលទ្ធភាពក្នុងការរៀបចំនូវបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លើចំណុចអង្គច្បាប់។ តុលាការបានបញ្ជាក់ថា: "តុលាការជាតិត្រូវតែ [...] បង្ហាញដោយមានសច្ចភាពគ្រប់គ្រាន់នូវមូលដ្ឋាននានាដែលជាបង្អែកក្នុងការចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន។ បញ្ហានេះហើយ ក្នុងចំណោមនោះ ដែលធ្វើឱ្យជនជាប់ចោទមានលទ្ធភាព ក្នុងការអនុវត្តប្រកបដោយផលប្រយោជន៍នូវសិទ្ធិនានាក្នុងការធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដែលមានចំពោះរូបគាត់"[56]។

២៥. ការខកខានក្នុងការផ្តល់សម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៅក្នុងពេលវេលាសមស្រប ក៏បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ផងដែរដល់សេចក្តីទុកចិត្តរបស់សាធារណជន លើកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះ។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងរឿងក្តី *Hong Kong SAR* តទល់នឹង *Tin's Label Factory Ltd*[57] តុលាការទីក្រុងហុងកុងសម្រាប់បណ្តឹងសាទុក្ខចុងក្រោយ៖

> *បានលើកឡើងជាថ្មីម្តងទៀត និងបានបញ្ជាក់បន្ថែមយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ថា ចៅក្រមនៅគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ទាំងអស់មានភារកិច្ចចេញសេចក្តីសម្រេចនានានៅក្នុងរយៈពេលមួយសមស្រប បន្ទាប់ពីបញ្ចប់សវនាការរួច។ នៅពេលដែលសេចក្តីសម្រេចធ្វើឡើងផ្ទាល់មាត់ត្រូវបានផ្តល់លទ្ធផលដោយមានសម្អាងហេតុដែលត្រូវចេញនៅពេលបន្ទាប់ វាជាភារកិច្ចរបស់ចៅក្រមក្នុងការផ្តល់នូវសម្អាងហេតុ នៅក្នុងរយៈពេលមួយសមស្រប។ ចំណុចនេះមិនត្រឹមតែមានសារៈសំខាន់ចំពោះភាគីនានាប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងសំខាន់ចំពោះការរក្សានូវសេចក្តីទុកចិត្តរបស់សាធារណជនលើកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះផងដែរ*[58]។

២៦. ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ការអត្ថាធិប្បាយរបស់វិធាន ២.១២(ខ) នៃក្រមសីលធម៌គំរូសម្រាប់មន្ត្រីតុលាការ របស់គណៈមេធាវីសហរដ្ឋអាមេរិក បានចែងថា៖ "សេចក្តីទុកចិត្តរបស់សាធារណជនទៅលើប្រព័ន្ធតុលាការ គឺផ្អែកលើភាពយុត្តិធម៌ទាន់ពេលវេលា។ ដើម្បីលើកតម្កើងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ចៅក្រមអមដោយអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងត្រូវចាត់វិធានការ

---

[55] រឿងក្តី *Hadjianastassiou* តទល់នឹង ប្រទេសក្រិច ពាក្យសុំលេខ ១២៩៤៥/៨៧, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩២ (ECtHR) ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៣។

[56] *ដូចខាងលើ*។

[57] រឿងក្តី *Hong Kong SAR* តទល់នឹង *Tin's Label Factory Ltd* (ឆ្នាំ ២០០៩) ផ្នែក ៩ សំណុំរឿងលេខ ៨ [CFA] ត្រង់កថាខណ្ឌ ១២។

[58] *ដូចខាងលើ*។

នានា តាមតម្រូវការដើម្បីធានាថា ចៅក្រមទាំងឡាយដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន មានការគ្រប់គ្រងចំនួនការងាររបស់ពួកខ្លួនបានឆាប់រហ័ស”[59]។

(III) **ទទ្ធីករណ៍**

២៧. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានគូសបញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនថា ការចោទប្រកាន់តែមួយគត់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹង “ការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំដំណាក់កាលទី១ និងទី២ ទីតាំងសម្លាប់មនុស្សនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ”[60] អាចដំណើរការទៅមុខបាន។ ភាពស្មុគស្មាញនៃសេចក្តីសម្រេចនេះ គឺថាដំណើរការនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទប្រកាន់ខ្លះ ក្នុងសំណុំរឿង00២ នឹងត្រូវបញ្ចប់ដោយប្រសិទ្ធភាព។ ហេតុដូច្នេះ វិធាន១០៤(៤)(ក) នឹងអនុញ្ញាតឱ្យមានបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗជំទាស់នឹងសេចក្តីសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះផងដែរ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានកំពុងរង់ចាំសេចក្តីសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនេះនៅមុនពេលពិចារណាថាតើបណ្តឹងសាទុក្ខបន្ថែម គឺជាការចាំបាច់ដែរឬយ៉ាងណា ប៉ុន្តែដោយហេតុថាពេលវេលានោះបានអូសបន្លាយ ហើយសវនាការជំនុំជម្រះបានបោះជំហានទៅមុខ ផលប្រយោជន៍របស់សហ-ព្រះរាជអាជ្ញានៅលើផ្នែកសច្ចភាពគតិយុត្តិ និងសេចក្តីសម្រេចដែលមានសំអាងហេតុ ក៏បានរងការប៉ះពាល់ដែរ។ ជាងនេះទៀត អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងហាក់ដូចជាកំពុងរក្សាទុកកាលបរិច្ឆេទ ដែលសេចក្តីសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរស្តាពរស្តីពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីអាចចេញ មានភាព “ពុំជាក់លាក់ និងបើកចំហរសម្រាប់ការកែប្រែ”[61] ហើយដូច្នេះទើបបណ្តឹងសាទុក្ខនេះគឺជាបណ្តឹងដែលធ្វើទាន់ពេលវេលាដោយអនុលោមតាមវិធាន១០៧(១)។

២៨. ជាទូទៅ ជាមួយសេចក្តីសម្រេចផ្ទាល់មាត់របស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានបំបែកសំណុំរឿង 00២ ដោយពុំបានផ្តល់សម្អាងហេតុសោះឡើយ។ ដូចពេលមុនដែរ នាពេលបច្ចុប្បន្ន “អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំបានផ្តល់ព័ត៌មានជាក់លាក់ ឬច្បាស់លាស់ណាមួយអំពីចំនួន វិសាលភាព ឬថិរវេលានៃការជំនុំជម្រះតាមការប៉ាន់ប្រមាណ ក្រោយសំណុំរឿង 00២/0១”[62]។ បើទោះបីជាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការនាពេលនេះបានបន្ត[63] ដោយផ្អែកទៅលើសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[64] ដែលសម្អាងទៅតាម “បទដ្ឋានមិនបង្ហាញច្បាស់លាស់”[65] ក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះសាលា

[59] ក្រមគំរូស្តីពីដំណើរការរបស់តុលាការ របស់គណៈមេធាវីអាមេរិក (ឆ្នាំ ២០១១) វិធាន ២.១២ (សហរដ្ឋអាមេរិក)។

[60] ឯកសារ **E1/176.1** ប្រតិចារឹក, ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ត្រង់ទំព័រ ៤ បន្ទាត់ ១៣-១៧។

[61] ឯកសារ**E163/5/1/13** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខទាក់ទងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, *ដូចជើងទំព័រ៤* ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៧។

[62] ឯកសារ **E163/5/1/13** *ដូចឯកសារយោងខាងលើ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣*។

[63] ឯកសារ **E1/176.1** ប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ទំព័រ ១ បន្ទាត់ ១៨-២១។

[64] ឯកសារ **E1/176.1** *ដូចឯកសារយោងខាងលើ* ត្រង់ទំព័រ ៤ បន្ទាត់ ១៣-១៧។

[65] ឯកសារ **E163/5/1/13** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងទាក់ទងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, *ដូចជើងទំព័រ ៤* ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៥។

ដំបូងពុំបានផ្តល់ "ផែនការច្បាស់លាស់ ឬផ្តល់ព័ត៌មានណាមួយមកទល់នឹងពេលនេះ ទាក់ទិននឹងសំណុំរឿងបន្តបន្ទាប់ដែលត្រូវជំនុំជម្រះនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសំណុំរឿង ០០២"[66] ឬពុំបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថាតើ "ការតំណាងសមហេតុផល" គឺជាគោលដៅនៃសេចក្តីសម្រេចផ្ទាល់មាត់របស់ខ្លួនដែរឬយ៉ាងណាឡើយ[67]។ ស្ថានភាពនេះនៅតែជាការពិត បើទោះបីជាមានការបញ្ជាក់ របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលថាសេចក្តីសម្រេច ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនឹងត្រូវបានផ្តល់ "ឆាប់ៗតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន"[68] និងអំណះអំណាងជំនួសមុខឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលថាសេចក្តីសម្រេចដែលមានសម្អាងហេតុនឹងមាន "ឆាប់ៗតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន [ដោយហេតុថា] ហើយតាមការបង្គាប់របស់ អ.ជ.ត.ក សេចក្តីសម្រេចនេះជាសេចក្តីសម្រេចវែង" (ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣);[69] ហើយ "វានឹងមិនយូរជាងនេះទៀតខ្លាំងពេកឡើយ" (ថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣)[70]។

២៩. ដោយពេលវេលាកន្លងផុតពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងភាគីផ្សេងៗបន្តរងការបាត់បង់ឱកាសក្នុងការវាយតម្លៃអំពីជំហរគតិយុត្តរបស់ពួកខ្លួន ទាក់ទងនឹងសេចក្តីសម្រេចនេះ និងការវាយតម្លៃអំពីលទ្ធភាពនៃជោគជ័យនៃបណ្តឹងសាទុក្ខណាមួយដែលអាចមាន និងការរៀបចំវិសាលភាពជាក់លាក់នៃសេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់សវនាការរបស់ពួកខ្លួន។

៣០. សំខាន់បំផុត ដោយពិចារណាទៅលើរយៈពេលដ៏ខ្លី ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់ប្រាប់ថា សវនាការនេះនឹងត្រូវបានបញ្ចប់ ហើយរយៈពេលកំណត់បីខែ ដែលអង្គជំនុំជម្រះត្រូវតែចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួននោះ បណ្តឹងសាទុក្ខណាដែលភាគីបានដាក់ មានឱកាសតិចតួចដែលត្រូវយកមកអនុវត្ត ប្រសិនបើការដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខនោះទទួលបានជោគជ័យ។ ប្រសិនបើហេតុផលសម្រាប់សេចក្តីសម្រេចលើដីកាបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីលើកទីពីរ ត្រូវបានដាក់នៅថ្ងៃនេះ ហើយភាគីបានប្តឹងសាទុក្ខ និងដោយសន្មតថាអង្គជំនុំជម្រះបានចំណាយពេលបីខែក្នុងការចេញសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ សវនាការនឹងចប់ជាធរមាន។ ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនេះ នឹងមានការពិបាកយ៉ាងខ្លាំង ប្រសិនបើវាផ្ទុយពីទស្សនៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដូច្នេះទំនងជាមានលទ្ធភាពតិចតួចណាស់។

---

[66] ឯកសារ E163/5/1/13 *ដូចឯកសារយោងខាងលើ* ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤។

[67] ឯកសារ E163/5/1/13 *ដូចឯកសារយោងខាងលើ* ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥០។

[68] ឯកសារ E1/176.1 ប្រតិចារឹក, ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ត្រង់ទំព័រ ១ បន្ទាត់ ២៣-២៤, សូមមើលផងដែរ E163/5/1/13 សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងទាក់ទងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, *ដូចជើងទំព័រ ៤* ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៦។

[69] សារអេឡិចត្រូនិកពីមន្ត្រីច្បាប់ជាន់ខ្ពស់ផ្ញើទៅភាគី ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣។

[70] សារអេឡិចត្រូនិកពីមន្ត្រីច្បាប់ជាន់ខ្ពស់ផ្ញើទៅភាគី ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣។

គ. សេចក្តីបង្គាប់បន្ទាន់មួយគឺជាដំណោះស្រាយសមស្របបំផុតនៅក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ

៣១. នៅក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ ដំណោះស្រាយដែលបានស្នើសុំឲ្យមានសេចក្តីបង្គាប់បន្ទាន់មួយទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដើម្បីផ្តល់នូវសម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយមិនពន្យារពេលនោះ គឺជាមធ្យោបាយដែលមានលក្ខណៈជ្រៀតជ្រែកតិចតួច និងដោយផ្ទាល់បំផុត ដែលអាចប្រើប្រាស់បានដើម្បីដោះស្រាយដោយផ្ទាល់ចំពោះផលប៉ះពាល់ដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា។ ដោយសារតែពេលវេលាខ្លី សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំបន្ថែមទៀត ឲ្យមានការបង្គាប់ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងផ្តល់នូវសម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាភាសាផ្លូវការមួយរបស់ អ.វ.ត.ក ដោយរង់ចាំការបកប្រែជាពីរភាសាទៀត។ ប្រការនេះ គឺជាការអនុវត្តពិសេសដែលសមហេតុផលនៅក្នុងកាលៈទេសៈនៃភាពបន្ទាន់បំផុតដែលកើតឡើងដោយសារ ការពន្យារពេលក្នុងការផ្តល់សម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនោះ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងធ្លាប់បានចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនជាភាសាផ្លូវការមួយ ជា “សំណៅចម្លងដែលបានប្រគល់ជូនជាមុនដើម្បីជាការគួរសម” ដោយរង់ចាំការដាក់សំណៅបកប្រែជាពីរភាសាផ្លូវការទៀតនៅពេលក្រោយ[71]។

V. **សំណើសុំ**

៣២. យោងទៅលើហេតុផលទាំងនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល **ទទួលយក និងពិចារណា** លើសំណើនេះជាបញ្ហាបន្ទាន់បំផុត និងបង្គាប់ឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងផ្តល់នូវសម្អាងហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរសម្រាប់សេចក្តីសម្រេច ជាភាសាផ្លូវការមួយរបស់ អ.វ.ត.ក ដោយរង់ចាំការបកប្រែជាពីរភាសាទៀត ដោយពុំពន្យារពេលទៀតឡើយ ប្រសិនបើចាំបាច់។

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣	**លោកស្រី ជា លាង** សហព្រះរាជអាជ្ញា	ភ្នំពេញ	
	លោក Andrew CAYLEY សហព្រះរាជអាជ្ញា		

[71] សូមមើល ឧទាហរណ៍ សារអេឡិចត្រូនិកពីមន្ត្រីច្បាប់ជាន់ខ្ពស់ផ្ញើជូនភាគីនានា ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ (ផ្សព្វផ្សាយ ជាឯកសារ E172 ដែលត្រូវបានជូនដំណឹងក្រោយទៀតនៅថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២)។ សារអេឡិចត្រូនិកពីមន្ត្រីច្បាប់ជាន់ខ្ពស់ផ្ញើជូនភាគីនានា ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១២ (ផ្សព្វផ្សាយ ជាឯកសារ E216/3 ដែលត្រូវបានជូនដំណឹងក្រោយទៀតនៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១២)។ សារអេឡិចត្រូនិកពីមន្ត្រីច្បាប់ជាន់ខ្ពស់ផ្ញើជូនភាគីនានា ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ (ផ្សព្វផ្សាយ ជាឯកសារ E233 ដែលត្រូវបានជូនដំណឹងក្រោយទៀតនៅថ្ងៃទី ២៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២)។